

Wielkanocne zwyczaje

Wielkanoc jest najstarszym i najważniejszym świętem chrześcijańskim. Są to święta upamiętniające śmierć krzyżową i zmartwychwstanie Jezusa Chrystusa. Poprzedzający ją tydzień, stanowiący okres wspomnienia najważniejszych dla wiary chrześcijańskiej wydarzeń, nazywany jest Wielkim Tygodniem.

Wielkanoc od siedemnastu wieków obchodzona jest w pierwszą niedzielę po pierwszej wiosennej pełni księżyca. Mieści się w przedziale czasowym pomiędzy 22 marca i 25 kwietnia, ale nie ma stałej daty, dlatego określane jest jako święto ruchome.

Święta Wielkanocne w Polsce są niezwykle barwne, towarzyszy im wiele religijnych i ludowych obrzędów.

W **Wielki Czwartek** chłopcy ze wsi wyganiali Wielki Post, hałasując kołatkami (dzwony kościelne milczały aż do Niedzieli Wielkanocnej). Dzieci robiły dobry uczynek i przy okazji świetnie się bawiły. Do dziś księża praktykują w ten dzień obrzęd polewania stóp dwunastu mężczyznom. To na pamiątkę Ostatniej Wieczery Chrystusa z apostołami.

Wielki Piątek to dzień wyciszenia. W Kościele nie ma mszy świętej (to jedyny taki dzień w roku), natomiast gromadzą się tam wierni, którzy modlą się w ważnych dla siebie intencjach. W niemal każdym polskim kościele jest nocne czuwanie przy grobie Jezusa, którego pilnują strażnicy (strażacy, harcerze, żołnierze). Dawniej piątkowe modlitwy były bardziej widowiskowe. Pojawiały się procesje grzeszników odzianych w worki żałobne, którzy kładli się krzyżem na podłodze i przepraszaali za swoje grzechy.

Wielka Sobota to Wigilia Wielkanocy. Podczas nabożeństwa w tym dniu święci się ogień, wodę i ciernie. Ogień symbolicznie spala to, co stare, woda daje życie. Dawniej wodą spryskiwano dom, by rok był spokojny. Podsycano ogień i wrzucano do niego leszczyny. Popiół rozrzucono w dniu pierwszej orki, co miało zapewnić szczęście i dostatek. Dziś ogień pełni inną rolę, służy do odpalenia paschału, czyli wielkiej świecy, która pali się aż do końca świąt Wielkiej Nocy. Paschał stoi tuż przy ołtarzu.

Sobota to również dzień święcenia pokarmów. Zgodnie z tradycją święconka powinna zostać przygotowana już w Wielki Piątek.

Do koszyczka wkładamy:

- **baranka** – symbol zmartwychwstałego Chrystusa,
- **jajka** – symbol rodzącego się życia,
- **chrzan** – symbol siły,
- **wędlina** – symbol płodności i dostatku,
- **ser** – symbol zdrowia dla zwierząt hodowlanych,
- **sól** – symbol oczyszczenia domostwa od złego oraz istota prawdy,
- **ciasto** (babka) – symbol wszechstronnych umiejętności.

Wielkanoc, tak jak Boże Narodzenie, ma swoje specjały. Zgodnie z tradycją należy je przygotować właśnie w piątek. Trzeba się spieszyć, ponieważ po

sobotnim święceniu nie powinno się już nic sprzątać ani przygotowywać. To czas, kiedy należy duchowo przygotować się na zmartwychwstanie Jezusa.

Tradycyjne świąteczne potrawy to:

- żurek – czyli barszcz biały,
- kiełbasa – zwykle biała, na ciepło,
- szynka wędzona w jałowcowym dymie,
- ćwikła z chrzanem,
- pieczone mięso,
- własnoręcznie wykonana babka,
- mazurek z artystycznymi dekoracjami,
- pascha,
- kołacz,
- sernik (kiedyś zwany przekładanćcem).

Według tradycji stół świąteczny powinien być przykryty białym obrusem i udekorowany liśćmi bukszpanu. Na środku stołu stawiamy baranka, np. na łączce z rzeżuchy. Wstajemy bardzo wcześnie, by pójść na mszę zwaną rezurekcyjną. Niedziela to najważniejsze święto chrześcijańskie, nazywane dawniej Paschą. Następnie zasiadamy do świątecznego rodzinnego śniadania. Wielkanocna Niedziela to czas przeznaczony na rodzinne biesiadowanie. Dzieci bawią się w poszukiwanie prezentów podrzuconych przez zajączka.

Wielkanocny Poniedziałek (lany poniedziałek, śmigus-dyngus) to czas radości, zabawy, psikusów, na które wszyscy czekali przez cały okres postu. W tym dniu polewamy się wodą. Dawniej śmigus i dyngus były osobnymi zwyczajami – śmigus oznaczał tradycyjne smaganie, czyli uderzanie wierzbowymi gałązkami lub polewanie wodą. Wszystko w formie zabawy – chłopcy smagali dziewczęta po gołych łydkach. Dyngus to inaczej wykup. Chłopcy chodzi od domu do domu i w zamian za życzenia i śpiew domagali się wykupu w postaci pisanek, słodyczy, pieniędzy. Z czasem połączono te zwyczaje i dziś tylko polewamy się

wodą. Dawniej chodzono po wsi z kogutem – symbolem sił witalnych i urodzaju. Kogutek był mile widzianym gościem w każdym gospodarstwie. Z czasem żywe zwierzęta zastąpiły te gliniane, drewniane. W Wielkanocny Poniedziałek święci się pola. Gospodarze wyruszają w procesji na pola. Święcą je palmami nasączonym wodą. Z tych pal robią krzyżyki i wbijają w ziemię, aby zapewnić sobie dostatek.

Trochę przybliżyliśmy Wam Świąteczne zwyczaje Wielkanocne.

Mamy dla Was również ciekawe propozycje na udekorowanie swoich domów we własnoręcznie robione dodatki świąteczne.

Zachęcamy do wykonywania ozdób wielkanocnych razem! Oczywiście, by praca była przyjemniejsza posłuchajmy piosenki pt. „Pisanki, pisanki”:

<https://youtu.be/OTPObfVuHCY>

Oto kilka naszych propozycji:

Kurczak z patyczków i obrysowanych i wyciętych z papieru Waszych dłoni

Potrzebne Wam będą: kolorowy papier, klej, nożyczki oraz patyczki laryngologiczne.

Girlanda z zajaczków z ogonkiem z waty

Potrzebne Wam będą: kolorowe kartony, klej, nożyczki, sznurek oraz pompony lub wata na zrobienie ogonków.

Kolorowe pisanki z papieru

Wykonanie takiej wielkanocnej, papierowej ozdoby nie jest trudne, a zabawy będzie co niemiara. Potrzebne Wam będą: kolorowe kartony, klej, nożyczki i tasiemki.

Pisankowy wieniec

Potrzebne Wam będą: kolorowe kartony, klej, nożyczki i tasiemka.

Kolorowe jajka

Potrzebne Wam będą: jajka styropianowe, pompony, cekiny, szpiki, papier kolorowy, tasiemka kwiatuszki.

Mamy nadzieję, że zainspirowaliście się naszymi propozycjami.

Drodzy uczniowie życzymy wszystkim,
aby Święta Wielkiej Nocy
przyniosły radość, wiosenny nastrój
oraz wzajemną życzliwość.
Aby stały się źródłem wzmacniania ducha oraz wiary.
Niech to Zmartwychwstanie
napełni Was pokojem i radością.

